

Troels Nielsen V/Thomas Dambo
Skudehavnsvej 25,
2150 Nordhavn

Mail: tn@thomasdambo.com

Østjylland
J.nr. 2020 - 24824
Ref. TRKVO
Den 14. august 2020

Dispensation til opsætning af skulptur på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby i Fanø Kommune

Afgørelse

Miljøstyrelsen giver hermed dispensation efter skovloven til opsætning af en skulptur (Land Art) på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby, som ligger i Fanø Kommune. Projektet vedrører ca. 100 m² fredskovspligtigt areal. Projektets placering og omfang fremgår af nedenstående kort (figur 1).

Figur 1: Rød cirkel på kortet viser omtrentlig placering af skulptur.

Vilkår

1. Projektet skal gennemføres som ansøgt den 10. juli 2020 med supplerende oplysninger fra den 05. august 2020.
2. Skulpturen skal opføres i naturmaterialer, dog kan trolden som ansøgt bygges op med indre konstruktion af stål. Der må ikke indgå elementer af plastik, biler eller lignende. Hvis skulpturen males, må der kun anvendes jordfarver, sort eller svenskrød.

3. Skulpturen skal opstilles med størst mulig hensyn til bevoksningen, således at der ikke sker uoprettelige skader på træerne.
4. Selve troldens dimensioner må ikke overstige 5 x 5 x 5 meter og det samlede areal, der inddrages til skulpturen, må ikke overstige 10 x 10 meter.
5. Når skulpturens funktion ophører eller den forfalder, skal den fjernes, og arealet skal reetableres til skov eller natur i overensstemmelse med skovlovens §§ 8-10.

Der stilles ikke vilkår om erstatningsskov, fordi det påvirkede areal er under mindstekravet for vilkår om erstatningsskov.

Afgørelsen er truffet i medfør af § 38, jf. § 11, stk. 1, og § 39 i skovloven (lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019) og § 2 i bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer mv. (nr. 60 af 21. januar 2019).

Denne afgørelse vedrører kun forholdet til skovloven. Du skal derfor være opmærksom på, om der er planlægningsbestemmelser, fredninger, servitutter eller tilladelser efter anden lovgivning, som kan være nødvendig for gennemførelse af det ansøgte.

Dispensationen bortfalder, hvis projektet ikke er påbegyndt senest 3 år efter, at dispensationen er meddelt, jf. skovlovens § 42.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen på 4 uger er udløbet. En rettidig klage har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Fortidsminder

Hvis der under arbejdet træffes jordfaste fortidsminder, skal arbejdet straks standses, og anmeldes til det lokale arkæologiske museum.

Dette fremgår af museumslovens § 27. Der henvises yderligere til § 25 i samme lov, der fastslår, at den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres, før igangsætning af arbejdet kan anmode vedkommende kulturhistoriske museum om at tage stilling til, om arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder.

Redegørelse for sagen

Miljøstyrelsen modtog den 10. juli 2020 ansøgning efter skovloven om opstilling af en Thomas Dambo trold på Fanø. Ansøgningen er videresendt fra Naturstyrelsen Blåvandshuk på vegne af Troels Nielsen fra firmaet Thomas Dambo.

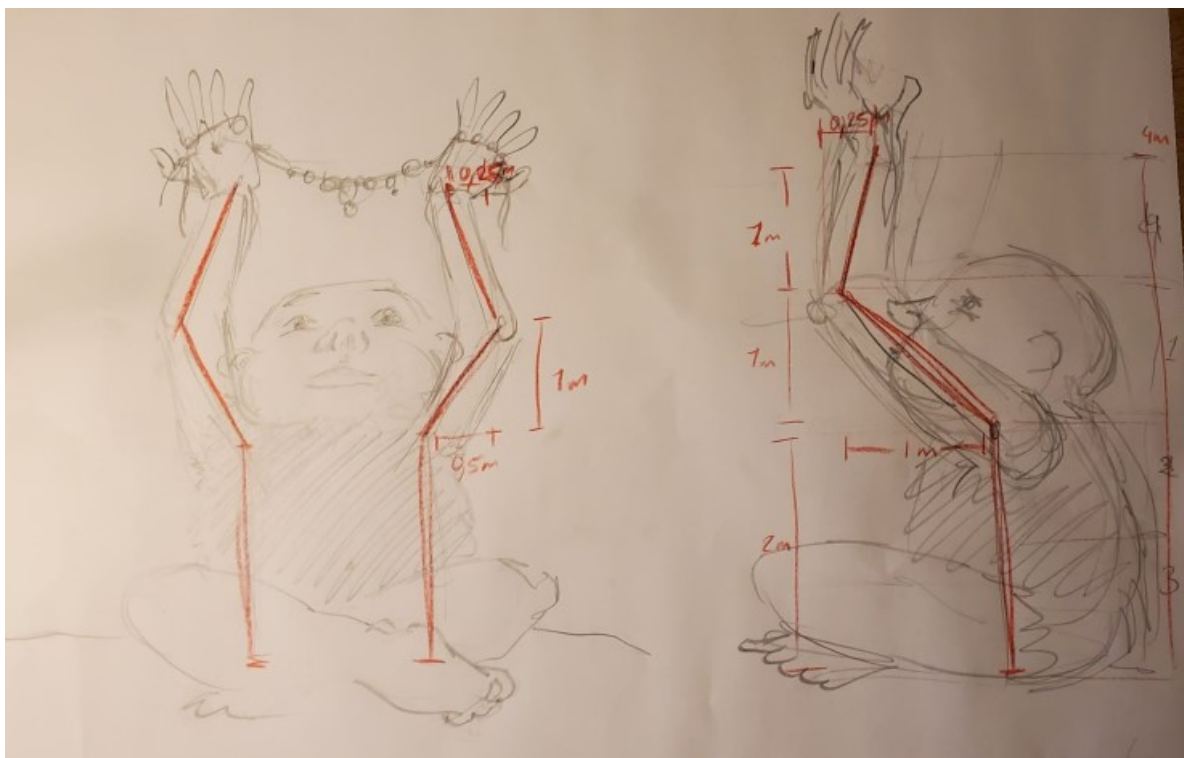
Troels Nielsen oplyste den 05. august 2020 skulpturens nærmere placering. Skulpturen skal opsættes på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby i Fanø Kommune (se figur 1). Matriklen er en del af Fanø Klitplantage.

Fanø Klitplantage er beliggende midt på øen og har et samlet areal på ca. 1400 ha, hvor ca. en tredjedel er lysåbne arealer. Størstedelen af arealerne er ejet af Naturstyrelsen, hvilket også er tilfældet for matr. nr. 292a Rindby By, Nordby.

Der ansøges om opsætning af en skulptur af kunstneren Thomas Dambo. Den vil som udgangspunkt være en siddende trolde der holder hænderne op i luften. På figur 2 ses en skitse over skulpturen. Skulpturen placeres i et lysåbnet habitatnaturområde. Det oplyses af ansøger, at det ikke forventes at fælde eller fjerne træer og buske i området i forbindelse med etablering af skulpturen.

Skulpturen vil som udgangspunkt bestå af en sammensætning af genbrugstræ, nyt konstruktionstræ samt en indre konstruktion af stål. Den endelige konstruktion kommer til at veje mellem 1,5-2 tons. Det samlede påvirkede areal forventes at blive på 10 x 10 meter. Det oplyses ligeledes at en sådan skulptur typisk holder ca. 10 år.

Konceptet bag trolde er at dens placering skal være hemmelig. For at finde trolde skal de besøgende igennem en skattejagt, hvor de igennem www.trollmap.com og fysiske spor og koder, der er placeret på andre steder på øen, er medvirkende til at få kendskab til trolde's endelige placering.

Figur 2: Skitse af Thomas Dambo trolde der skal placeres på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby i Fanø Kommune. De røde streger angiver det indre stål-skelet. Skitsen er fremsendt af ansøger.

Trolde er en del af Thomas Dambos udstilling: "Rejsen til den store troldefolkefest", hvor der i løbet af sommeren 2020 opstilles 10-12 trolde rundt omkring i Danmark. Skulpturerne bygges af træ og genbrugsmaterialer i samarbejde med lokalsamfundet. Trolde tilpasses det miljø, hvor den opsættes, så den bliver en del af landskabet. Eksempler på lignende skulpturer fremgår af billederne nedenfor (figur 3).

Figur 3: Eksempler på lignende skulpturer af Thomas Dambo. Billederne er fremsendt af ansøger.

Den 8. august 2020 har Naturstyrelsen Blåvandshuk givet tilladelse til opsætning af skulpturen på matr. nr. 292a Rindby By, Nordby med følgende vilkår:

- "Thomas Dambo" har ansvaret for den efterfølgende vedligeholdelse af trolden
- "Thomas Dambo" skal indhente de nødvendige tilladelser fra myndighederne
- "Thomas Dambo" skal fremsende en plan for gennemførelse og organisering af projektets etablering og vedligeholdelse.
- "Thomas Dambo" skal sikre at trolden til enhver tid fremstår vedligeholdt og sikker.
- "Thomas Dambo" skal på anfordring fra Naturstyrelsen fjerne trolden. Dette kan f.eks. ske hvis Naturstyrelsen vurderer at troldens tilstedeværelse medfører en u hensigtsmæssig slitage på naturen eller at trolden vurderes at have en utilstrækkelig vedligeholdt eller sikkerhedsmæssig stand.

Miljøstyrelsen har den 11. august 2020 gjort ansøger og Fanø Kommune opmærksom på at placeringen af skulpturen er i habitatnatur. Miljøstyrelsen har den 12. august fremsendt materiale om projektet til Esbjerg Kommune.

Den 14. august 2020 har Miljøstyrelsen modtaget Esbjerg Kommunes tilbagemelding. Esbjerg Kommune udtrykker tvivl om §3 notering på området og vil foretage en konkret vurdering, hvis noteringen ændres.

Bilag IV-arter

Der er ikke registreret nogle bilag IV-arter, jævnfør habitatdirektivets liste over bilag IV-arter, i nærområdet. Den nærmeste observeret bilag IV-art er spidssnudet frø (*Rana arvalis*) ca. 250 meter fra skulpturens placering.

Miljøstyrelsen finder dog at der er tale om et anlæg af så begrænset omfang og med en så begrænset indvirkning på arealet, at det ikke vil få væsentlig, negativ indvirkning på spidssnudet frø eller andre eventuelle bilag IV arter.

Det ansøgte vil efter Miljøstyrelsens vurdering ikke medføre beskadigelse af de plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Natura 2000-område

Arealet er beliggende i et Natura 2000-område, nr. 89 ”Vadehavet - Engarealer ved Ho brugt”, som er bestående af habitatområdet H78 og fuglebeskyttelsesområdet F53. Udpegningsgrundlaget for hhv. habitat og fuglebeskyttelses områder ses i nedenstående oversigt (se figur 4)

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Flodmunding (1130)
	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit (2130)
	Klithejde* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Visse-indlandsklit (2310)
	Græs-indlandsklit (2330)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Tørvelavning (7150)
	Rigkær (7230)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Havlampret (1095)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Stavsild (1103)
	Laks (1106)	Snæbel* (1113)
	Marsvin (1351)	Odder (1355)
	Gråsæl (1364)	Spættet sæl (1365)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 53		
Fugle:	rørdrum (Y)	lysbuget knortegås (T)
	rørhøg (Y)	vandrefalk (T)
	klyde (Y)	hvidbrystet præstekrave (Y)
	sandløber (T)	almindelig ryle (Y)
	sandterne (Y)	havterne (Y)
	dværgerne (Y)	

Arter der udgør det gældende udpegningsgrundlag i delplan for Natura 2000-området N89. "T" = trækfugl, "Y" = ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområdet er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Figur 4: Oversigt over udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78 og Fuglebeskyttelsesområde nr. 53. Oversigten er kopier fra Natura-2000 planerne fra Miljøstyrelsens hjemmeside^{1 2}.

Målsætningen for området er at opnå gunstig bevaring status for de udpegede naturtyper og arter i området.

¹ https://mst.dk/media/130330/n89_h78_h86_h90_f57_n2000plan_2016-21.pdf

² https://mst.dk/media/130303/n89_f53_n2000plan_2016-21.pdf

Thomas Dambo trolden er planlagt placeret i udpeget habitatnatur: Klithede (2140). Det fremgår af den nyeste basisanalyse for Natura 2000-området for 2016-2021, at der er registeret i alt ca. 1427 ha kilthede³. Thomas Dambo trolden kommer til at påvirke et areal på 100 m². Miljøstyrelsen konstaterer at det procentvise påvirkede areal på habitatnaturtypen kilthede er 0,0007 %⁴.

Arealet er ikke registeret levested for arter der findes i udpegningsgrundlaget. Der er observeret rørdrum (*Botaurus stellaris*) og rørhøg (*Circus aeruginosus*) inden for en radius af ca. 700 meter af troldens placering, som er udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområdet nr. 53.

Grundet projektets karakter og det meget begrænsede areal, der påvirkes, er det Miljøstyrelsens vurdering, at det ansøgte ikke vil indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller medføre betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Dispensation fra fredskovsplikten skønnes derfor ikke at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller at medføre betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Begrundelse for afgørelsen

Efter skovlovens § 11, stk. 1, må der på fredskovspligtige arealer ikke opføres bygninger, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, som ikke er nødvendige for skovdriften, eller anbringes affald. Efter § 38 kan der gives dispensation hertil, når særlige grunde taler for det.

Praksis for dispensation er meget restriktiv. I praksis gives kun dispensation, hvis der ikke kan findes en placering uden for fredskov, og hvis hensynet til overordnede samfundsmæssige formål vejer tungere end hensynet til at bevare arealet som fredskov.

Der er dog en mere lempelig praksis, når det gælder mindre anlæg, hvis formål er at tilgodese rekreativt oplevelser for den almindelige skovgæst, såfremt det ikke påvirker særlige naturværdier i skoven.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at anlægget har et beskedent omfang og er tilrettelagt, så det falder naturligt ind i den eksisterende bevoksning på stedet. Opsætningen af skulpturen kan rummes inden for skovlovens alsidige formål om bæredygtig skovdrift, da den understøtter friluftslivet i skoven og bidrager til den rekreative brug af området.

Miljøstyrelsen finder, at anlægget ikke har en væsentlig påvirkning på eventuelle særlige naturværdier i fredskoven.

Endelig har Miljøstyrelsen i sin vurdering lagt vægt på, at skulpturens visuelle udtryk ikke er dominerende i landskabet, da den er opbygget af naturmaterialer.

³ https://mst.dk/media/130334/n89_h78_h86_h90_f57_basisanalyse16-21_revideret29jan2016.pdf

⁴Udregning for troldens procentvise påvirkning på klitheden som habitatnatur:
 $\frac{0,01 \text{ ha}}{1427 \text{ ha}} * 100\% = 0,0007 \%$

På den baggrund finder Miljøstyrelsen, at der kan gives dispensation til det ansøgte på de ovennævnte vilkår.

Klagevejledning mv. jf. § 60 og §§ 62 – 64 i skovloven

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er givet af Miljøstyrelsen.

Følgende er klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen.
- Enhver, som i øvrigt har en individuel væsentlig interesse i sagen.
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En klage sendes via Klageportalen ved at logge på www.borger.dk eller www.virk.dk med dit NemID og derefter anvende selvbetjeningsløsningen. Klagen vil indledende blive behandlet af Miljøstyrelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Miljøstyrelsen på Klageportalen. Ved indgivelse af klage, skal der betales et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet afviser klager, der kommer uden om Klageportalen, hvis der forinden ikke er ansøgt om og bevilliget ”fritagelse for brug af Klageportalen”. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen videresender herefter til anmodning til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som herefter træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal sagen anlægges inden 6 måneder fra meddelelsen af afgørelsen.

Du er velkommen til at ringe til Miljøstyrelsen på tlf. nr. 7254 4000, hvis du har spørgsmål til afgørelsen.

Med venlig hilsen

Trine Kvist Vogensen
+45 25 27 63 75
trkvo@mst.dk

Kopi til:

- Naturstyrelsen Blåvandshuk, CVR nr. 33157274
- Ulrik Lorenzen, Naturstyrelsen Blåvandshuk, ULO@nst.dk
- Søren Rask Jessen, Naturstyrelsen Blåvandshuk, SRJ@nst.dk
- Thomas Dambo, CVR: 34256934
- Esbjerg Kommune, Teknik og Miljø, miljo@esbjergkommune.dk
- Mette Kirkebjerg Due, Esbjerg kommune, mkdu@esbjergkommune.dk
- Fanø Kommune, CVR.nr. 31210917
- Jacob Kristian Bay, Fanø Kommune, bgsejb@fanoe.dk
- Fredrik Wandall, Fanø Kommune, bgtmfhw@fanoe.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, CVR.nr. 54752415
- Dansk Ornitologisk Forening Fanø, CVR.nr. 19224538
- Dansk Botanisk Forening, CVR.nr. 20538228
- Danmarks Naturfredningsforening, CVR.nr. 60804214
- Danmarks Naturfredningsforening Fanø, fanoe@dn.dk
- Friluftsrådet Sydvestjylland, CVR.nr. 56230718
- Lepidopterologisk Forening, CVR.nr. 35261141

Miljøstyrelsen er bemyndiget til at træffe afgørelse i henhold til skovloven på miljø- og fødevareministerens vegne, jævnfør § 27 i bekendtgørelse om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen (nr. 95 af 28. januar 2019).